

FREDERIKSBORG

Historiedysten 2024 – Grundloven 1849

Lærervejledning 3.-5. klasse

INDHOLD

Hvad er Historiedysten?	3
Konkurrencen	3
Forbindelse til Frederiksborg	3
Målgruppe	3
Undervisningsmaterialet	4
Digital læringsplatform	4
Lærervejledning	4
Fag	5
Faglige mål	5
Overordnede mål i folkeskolen	5
Faglige mål og kompetencer	5
Historiefaget	5
Øvelse som indledning til forløb om Grundlov og demokrati	8
Vejledning til de digitale hotspots	8
Demokrati	8
Grundloven og stemmeret	9
Overgangen fra enevælde	11
Orla Lehmann	12
Kongens magt	14
Frygten for revolution	15
Kvindernes stemmeret 1915	16
Politiske grupper	17
Venstrefløjen – Bondevennerne	18
De Nationalliberale	19
Højrefløjen – De Konservative	20
N.F.S. Grundtvig	21
Alfred Hage (bestilleren)	22
Constantin Hansen	24
Ordjagt på kryds og tværs	27

Hvad er Historiedysten?

Historiedysten er konkurrence på viden om danmarkshistorien for 3.-8. klasser i hele Rigsfællesskabet. Historiedysten har til formål at sætte fokus på danmarkshistorien på en anderledes, udfordrende og aktiverende måde. Det er gratis for alle at være med, og klasserne deltager som et hold. Frederiksborg er vært, og emnerne for konkurrence tager udgangspunkt i museets samling. Dysten løber af stablen hvert andet år, og i 2024 afholder Frederiksborg Historiedysten for ottende gang.

Historiedysten sætter i 2024 fokus på en central udvikling i danmarkshistorien, nemlig demokratiets begyndelse med indførelsen af Grundloven 1849. Gennem konkurrencen får eleverne indsigt og forståelse for, hvordan Danmarks demokrati har udviklet sig fra dens begyndelse med Grundloven 1849 og frem til i dag. Eleverne får et kendskab til demokrati i Danmark, menneskers rettigheder og grundlovens indførelse i 1849. Eleverne vil reflektere over demokratiets begyndelse, og hvilken betydning og udvikling demokratiet har haft frem til dagens Danmark.

Konkurrencen

Historiedystens konkurrence forløber over tre runder. 1. runde er en quiz på paratviden, hvor eleverne besvarer en multiple choice-test. De 30 bedste klasser på begge niveauer går videre til 2. runde. Dette er den kreative runde, hvor klassen i fællesskab skal udforme et produkt. Produkterne bliver indsendt elektronisk, hvorefter de bliver bedømt af en jury nedsat af Frederiksborg. Af denne runde går de to bedste klasser videre til den store finale. Finalen foregår på Frederiksborg i Hillerød og består af en række forskellige opgaver, som løses af klasserne oppe på slottet.

Vinderne af Historiedysten 2024 får en fantastisk klasseoplevelse. Førstepræmien er en klassesetur til Tivoli i København med alt betalt. Klasserne får transport, entré, turpas og madbillet til Tivolis foodhall. Er I de heldige vindere af den store Historiedysten 2024, kan I glæde jer til en hyggelig klassesetur i Tivoli med sjov og skæg i forlystelserne og frokost i foodhallen med mad til enhver smag. Få chancen for denne dejlige klassesetur ved at [deltage](#) i Historiedysten 2024.

Forbindelse til Frederiksborg

I anledning af 175 året for indførelsen af Danmark første Grundlov 5. juni 1849 sætter Historiedysten 2024 et skarpt blik på Grundlov og demokrati i Danmark. Frederiksborg, som er vært for Historiedysten, er indehaver af det eneste originale billede, der afspejler den historiske begivenhed om Grundlovens indførelse i 1849. Billedet hænger eksklusivt på Frederiksborg og er et af museets største værker med målene 3,61 x 5,27 meter. Maleriet bliver rammen for den digitale platform, der udvikles til dysten og inddrages i konkurrencens finale. Vil man se det originale billede af det første møde af den grundlovgivende rigsforsamling, kan det ses på Frederiksborg i stue 61.

Historiedysten 2024 tager afsæt i Grundloven 1849 og udvikler et undervisningsmateriale, der omhandler demokrati, rettigheder, kvindernes stemmeret, politiske partier og monarkiets magt. Bliv klogere på demokratiets begyndelse i Danmark gennem Historiedysten 2024 og deltag i den landsdækkende konkurrence og få muligheden for at vinde en hyggelig klasseoplevelse.

Målgruppe

Målgruppen er 3.-5. klasse. Det faglige niveau er valgt ud fra hvilke klasser, der skal dyste mod hinanden i Historiedystens konkurrence. De faglige mål er sat ud fra de tre klassesetrin, hvor vi har gjort overvejelser om at favne hele målgruppens faglige niveau.

Undervisningsmaterialet

Undervisningsmaterialet, der er udviklet til Historiedysten, indebærer en digital læringsplatform og en lærervejledning. Den digitale læringsplatform indeholder tekster, lydspor, billeder mm. om emner i temaet Grundloven 1849. På platformen er der inkorporeret elevopgaver, der enten skal løses digitalt, på elevark eller i dialog med klassekammerater. Enkelte elevopgaver skal løses på de tilgængelige elevark, som kan printes og udfyldes af eleverne. Elevopgaverne byder på faglige spørgsmål, refleksionsopgaver, mindre analyser og diskussioner og meget mere. Opgaverne lægger op til dialog og samarbejde to og to i klassen, dog kan lærer også vælge at indarbejde opsamling i plenum, hvis man ønsker det.

Materialets omfang rækker til omkring 3-4 lektioner, som afhænger af, hvor meget tid I bruger på opsamling, og hvor effektive eleverne arbejder med materialet.

Eleverne kan med undervisningsmateriale udvikle deres kritiske tænkning og evne til at anvende historisk viden til at forstå og forbinde udviklinger frem til i dag og deres eget liv. De skal udforske de centrale personer, partier og folkegrupper, der udformede Junigrundloven 1849 gennem billeder, lydspor og elevopgaver.

Materialet er et tilbud til skolerne, som kan bruges som forberedelse til Historiedysten 2024.

Digital læringsplatform

Undervisningsmaterialet er udviklet til at eleverne kan gå på opdagelse i den digitale læringsplatform, som er et digitalt format af billedet af Den Grundlovgivende Rigsforsamlings første møde i 1848. Eleverne går på opdagelse i det digitale grundlovsbillede og bliver klogere på forskellige emner alle med temaet Grundloven 1849. Eleverne skal arbejde med Junigrundloven, Orla Lehmann, kvindernes stemmeret, enden på enevælden og meget mere inden for temaet.

Eleverne kan trykke på forskellige personer, ting og områder på billedets platform, hvor der vil komme tekst, lyd, billeder og opgaver inden for de forskellige underemner i temaet. De vil møde øvelser, faglige og dialogbaserede spørgsmål af forskellig art og oplæg til refleksioner om udviklingen og perspektivering til i dag. Eleverne vil både arbejde med kildekritik, historiebevidsthed, historiebrug, billedanalyse, kildeanalyse mm.

Undervisningsmaterialet er ikke stringent opstillet med specifikke emner, I skal nå på bestemte dage, og der er heller ikke en bestemt rækkefølge, eleverne skal følge. De skal blot gå på opdagelse i platformen, trykke på forskellige hotspots og arbejde sig i dybden med temaet om Grundloven 1849 og demokrati. Eleverne vil derfor ikke altid sidde med de samme opgaver på samme tid, men kan arbejde forskellige steder på platformen.

Lærervejledning

Der følger en lærervejledning med til materialet, hvor læreren kan finde informationer om alle emner og hotspots, som man kan trykke på i den digitale platform. Læreren kan se, hvad alle spottene omhandler, svar på elevopgaver samt overvejelser over, hvad hotspottet aktiverer for elevernes læring og refleksion.

I lærervejledningen lægger vi op til, at læreren laver en opstart af emnet i første lektion og en afrunding i sidste lektion.

Fag

Historiedystens undervisningsmateriale er udviklet med henblik på historiefagets faghæfte, hvorfor der er taget højde for at opnå faglige mål og kompetencer ud fra læreplanen i historie.

Dertil kan danskfaget indgå som tværfagligt fag til Historiedysten 2024. Gennem undervisningsmaterialet vil eleverne arbejde med tekstforståelse, faglig viden og undersøgelse af litteratur, kunst og kultur.

Faglige mål

Overordnede mål i folkeskolen

Historiedysten 2024 dækker formål og kompetencemål i historiefaget. Gennem arbejdet med Historiedystens undervisningsmateriale vil eleverne få en forståelse for Danmarks start som et demokratisk samfund og folkestyre. Vi lever lige nu i et samfund, som er bygget på demokrati i mange år, men indførelsen af Grundloven 1849 var begyndelsen. Her endte enevælden og demokratiet fik sin begyndelse. Men hvordan skete det? Hvordan opstod de demokratiske tanker, og hvilke sammenhænge har været med til udvikling af det land, vi lever i nu? Alle disse temaer og spørgsmål vil blive arbejdet med i årets Historiedyst. Eleverne vil få indsigt i dansk kultur og historie i fortiden og frem til i dag og vil få en forståelse for, hvordan det demokratiske samfund de lever i begyndte.

Faglige mål og kompetencer

Historiefaget

I Historiedysten 2024 er historiefagets formål og kompetencer i fokus. Undervisningsmaterialet er udviklet med henblik på, at eleverne opnår mål og kompetencer inden for historiefagets områder.

Kompetenceområde	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensområder og -mål	Historiedysten 2024
Efter 4. klasse:			
Kronologi og sammenhæng	Eleven kan relatere ændringer i hverdag og livsvilkår over tid til eget liv.	<i>Familie og fællesskaber:</i> Eleven har viden om fællesskaber før og nu.	Eleverne vil arbejde med Junigrundloven 1849, menneskers rettigheder og stemmeret, da Danmark fik demokrati. Eleverne får en forståelse for fællesskaber i 1849 og de vil reflektere over udviklingen frem til i dag.
Kronologi og sammenhæng	Eleven kan relatere ændringer i hverdag og livsvilkår over tid til eget liv.	<i>Samfund:</i> Eleven har viden om magtforhold og samfundsstrukturer før og nu. Eleven kan beskrive	Eleverne vil arbejde med demokratiets begyndelse og Danmarks første grundlov. Eleven får viden om ændringer i magtforholdet i landet, da man gik fra enevælde til

		ændringer i magtforhold og samfundsstrukturer over tid.	demokratisk folkestyre i 1849.
Kronologi og sammenhæng	Eleven kan relatere ændringer i hverdag og livsvilkår over tid til eget liv.	<i>Historiekanon:</i> Eleven kan bruge kanonpunkter til at skabe historisk overblik og sammenhængsforståelse. Eleven har viden om kanonpunkter.	Eleven vil i materialet stifte bekendtskab med kanonpunkterne Grundloven 1849 og Kvindernes stemmeret 1915.
Kildearbejde	Eleven kan anvende kilder til at opnå viden om fortiden.	<i>Kildeanalyse:</i> Eleven har viden om enkle kildekritiske metoder.	Eleven arbejder med et historiemaleri, hvor de arbejder kildekritisk med et bestilt maleri af en historisk begivenhed. Desuden vil eleverne arbejde med et uddrag af Junigrundloven 1849 som kilde.
Historiebrug	Eleven kan fortælle om, hvordan mennesker er påvirket af og bruger historie.	<i>Historisk bevidsthed:</i> Eleven har viden om personer og hændelser, der tillægges betydning i historien.	Eleverne får indsigt i begivenheder, der leder op til Danmarks skifte til folkestyre, og for viden om, hvilke historiske personer, der har haft betydning for Grundlovens indflydelse og udvikling.
Efter 6. klasse:			
Kronologi og sammenhæng	Eleven kan sammenligne væsentlige træk ved historiske perioder.	<i>Kronologi, brud og kontinuitet:</i> Eleven kan identificere brud og kontinuitet i historien Eleven har viden om væsentlige træk ved historiske perioder.	Eleven vil arbejde med Junigrundloven 1849, menneskers rettigheder og stemmeret, da Danmark fik demokrati. Eleven kan identificere brud med den enevældige magt og starten på demokrati, som kontinuerligt har udviklet sig frem i dag. Eleven vil få viden om væsentlige træk fra Danmarks enevældige periode og udviklingen frem til demokrati.
Kronologi og sammenhæng	Eleven kan sammenligne væsentlige træk ved historiske perioder.	<i>Det lokale, regionale og globale:</i> Eleven har viden om konsekvenserne af samspil	Eleven bliver bevidst om at de demokratiske forandringer, der skete i 1849, var påvirket af

		mellem dansk historie og omverden.	konflikter og revolutioner i Europa på sammen tid.
Kronologi og sammenhæng	Eleven kan sammenligne væsentlige træk ved historiske perioder.	<i>Historiekanon:</i> Eleven har viden om kanonpunkter.	Eleven vil i materialet stifte bekendtskab med kanonpunkterne Grundloven 1849 og Kvindernes stemmeret 1915.
Kildearbejde	Eleven kan med afsæt i enkle problemstillinger anvende kildekritiske begreber til at gøre rede for fortolkninger af fortiden.	<i>Kildeanalyse:</i> Eleven har viden om kildekritiske begreber. Eleven kan vurdere brugbarheden af historiske spor, medier og andre udtryksformer til at belyse historiske problemstillinger.	Eleven vil få viden om kildekritiske begreber gennem forskellige kildeanalyser af malerier og romanuddrag. Eleven vil arbejde kildekritisk med et historiemaleri, som skildrer en historisk begivenhed. Eleven vil vurdere tendens og brugbarhed ud fra kildekritisk analyse af billedet.
Historiebrug	Eleven kan perspektivere egne og andres historiske fortællinger i tid og rum.	<i>Historisk bevidsthed:</i> Eleven kan analysere brug og funktion af fortalt historie.	Eleven arbejder med et historiemaleri, der afspejler en historisk begivenheden omkring Grundloven 1849. Her vil eleverne analysere billedet funktion og brug ud fra maleriets tendens og fortælling om bestilling og udarbejdelse af værket.

Indledende øvelse til forløb

Brainstorm

I kan vælge at lave brainstormøvelse som start på forløbet.

Eleverne brainstormer på ordet folkestyre, inden de begynder at arbejde med platformen. Eleverne får mulighed for at reflektere over vad de forbinder med folkestyre/demokrati. Hvad tror de ordet betyder, hvad tænker de på, når de hører ordet folkestyre?

Øvelsen kan gøres enkeltvis eller i par. Ved at lægge ud med denne øvelse, kan I sætte elevernes tanker om temaet i gang; hvad de forbinder med ordet, og hvad det betyder for dem.

Elevopgave

Lav en brainstorm over ordet folkestyre.

Skriv alle de ting ned, som du forbinder med ordet "Folkestyre" (Hvad tror du det betyder? Hvad tænker du på, når du hører ordet folkestyre?)

Vejledning til de digitale hotspots

Demokrati

Hotspot: Frisen med de to kvindefigurer

Litteratur

- Brinckmann, Henning. Et. al. Demokrati og ligestilling. I: Historie 7. Gyldendal. 2010.

Information

I dette punkt får eleverne en kort forklaring om, hvad demokrati er. Eleverne kan læse en tekst med en forklaring på, hvad demokrati er, og hvilket demokrati vi har i Danmark. Dette punkt kan bruges som det første punkt, som kan give en indgang til temaet om grundlov og demokrati.

Dette punkt skal give eleverne en kort forklaring om demokrati og giver eleverne mulighed for at få en forståelse for Danmarks demokrati i nutiden. Eleverne reflekterer over, hvad de forstår ved ordet folkestyre.

Grundloven og stemmeret

Hotspot: Dokumentet

Litteratur

- Departementstidende. Danmarks Riges Grundlov, 5. juni 1849 (Junigrundloven). På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2012. Hentet d. 13. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/danmarks-riges-grundlov-af-5-juni-1849-junigrundloven>
- Engelst Nørgaard, Anne. Valget til Den Grundlovgivende Rigsforsamling, 5. oktober 1848. På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2021. Hentet d. 13. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/valget-til-den-grundlovgivende-rigsforsamling-5-oktober-1848>
- Folketinget. u.å. Grundlovens og folkestyrets udvikling: Junigrundloven 1849 – demokratiet indføres. Hentet d. 13. maj 2024. <https://www.ft.dk/da/folkestyret/grundloven-og-folkestyret/grundlovens-og-folkestyrets-udvikling>
- Fog, Henrik. udg. Junigrundloven – Danmarks Riges Grundlov af 5. juni 1849. 1883

Information

I dette punkt får eleverne mulighed for dykke ned i arbejdet med grundloven og stemmeret. Eleverne kan lytte til et lydspor og læse en tekst og få viden om Danmarks første Grundlov i 1849. Her får de en forståelse for, hvem der fik lov til at stemme i 1849, og hvem der ikke måtte. Med den nye grundlov får folket medbestemmelse i landets beslutninger. Det var ikke alle, der fik stemmeret, der var faktisk en stor del af befolkningen, der ikke fik nogen stemmeret i lang tid. Eleverne lærer om de 7 F'er, som var de grupper, som ikke kunne stemme i 1849. Der perspektiveres til nutidens demokrati, og hvem der har stemmeret i dag. Eleverne kan se et billede af et uddrag fra Junigrundloven 1849. Dette er en kilde, hvor betingelserne for stemmeret stod skrevet. Eleverne får stillet en elevopgave, hvor de skal finde ud af, hvem der må stemme ifølge Danmarks første grundlov. Dette kan de svare på, ud fra de ting de har lært i lydsporet og teksten.

Eleverne kan gennem punktet sammenligne fortidens stemmerettigheder med nutiden og få en forståelse for, hvor meget demokratiets udvikling har gjort over årene fra 1849 og frem til i dag.

Elevopgave: Hvem kan stemme?

Eleverne læser udsagn fra 10 forskellige personer. Ud fra dem skal de vælge hvem de tror kunne stemme i 1849. Eleverne skal tage stilling ud fra sætningen i boksen. De skal bruge de 7 F'er til at afgøre, hvem der må stemme.

Svar er skrevet med *kursiv*

Opgaven løses digitalt på platformen.

- Eleverne undersøger de 7 F'er
- Eleverne forsøger at finde ud af, hvem der kunne stemme i 1849
- Eleverne skal vælge de kasser/udsagn for dem de tror måtte stemme

- Kasserne skifter farver alt efter om svaret er korrekt. Rød=forkert, grøn=korrekt

Svar til spørgsmål:

Udsagn
1. <i>Jeg er en husmor</i>
2. <i>Jeg er en fattig</i>
3. <i>Jeg er en adelsmand</i>
4. <i>Jeg er fattig bondemand</i>
5. <i>Jeg arbejder på en gård for en godsejer</i>
6. <i>Jeg er en tyv</i>
7. <i>Jeg er ikke født i Danmark</i>
8. <i>Jeg er 23 år</i>
9. <i>Jeg er 50 år og rig</i>
10. <i>Jeg er i født i Danmark</i>

Stemmeret til Folketinget 1849:

Mand over 30 år, egen husstand, født i Danmark, boet i valgkredsen i 1 år, arbejder ikke som tjenestemand, er ikke gået fallit, har aldrig modtaget fattighjælp, lider ikke af psykiske lidelser og har aldrig begået kriminalitet.

Stemmeretten i dag, 2024:

Personer over 18 år med dansk indfødsret (dansk statsborgerskab), som ikke er umyndiggjort. Se yderligere beskrivelse af stemmeretten i §29 på https://www.ft.dk/-/media/sites/ft/pdf/publikationer/grundloven/min_grundlov_feb_2022.pdf

Yderligere information

Forfatning: En forfatning er en række regler, der afgør/redegør, hvordan samfundet skal fungere.

Politikerne D.G. Monrad og Orla Lehmann: D.G. Monrad og Orla Lehmann var begge nationalliberale politikere. De var to politikere, der fik til opgave at udarbejde et udkast til Danmarks første grundlov.

Den grundlovgivende rigsforsamling: Det var 152 mænd i alt i forsamlingen. 114 var folkevalgte, og 38 mænd var udpeget af kongen. Disse mænd vedtog den første Grundlov for Danmark i 1849.

Uddrag af junigrundloven 1849 omskrevet til nudansk:

§ 35.: Valgret til Folketinget har enhver uberygtet mand, som har Indfødsret, når han har fyldt 30 år, medmindre han:

- Uden at have egen husstand står i privat tjenesteforhold;
- Nyder eller har nydt understøttelse af fattigvæsenet, som ikke er enten eftergivet eller tilbagebetalt;
- Er ude af rådigheden over sit bo;
- Ikke har fast bopæl i et år i den valgkreds eller den stad, hvori han opholder sig på den tid, valget foregår.

Overgangen fra enevælde

Hotspot: Dåsen (den lille dåse, som politiker sidder med omkring bordet)

Litteratur

- Bonderup, Gerda. Enevælden 1660-1849. På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2012. Hentet d. 13. maj 2024.
<https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/enevaelden-1660-1849>
- Folketinget. u.å. Leksikon: Enevælde. Hentet d. 13. maj 2024.
<https://www.ft.dk/leksikon/enevaelde>
- Danmarkshistorien. u.å. Kunst, kulturliv og censur under enevælden, 1660-1848. på Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2015. Hentet d. 13. maj 2024.
<https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/1700-talstema-kunst-kulturliv-og-censur>
- Departementstidende. Danmarks Riges Grundlov, 5. juni 1849 (Junigrundloven). På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2012. Hentet d. 13. maj 2024.
<https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/danmarks-riges-grundlov-af-5-juni-1849-junigrundloven>

Information

I dette punkt får eleverne en forståelse for, hvilken styreform der var før Grundloven 1849. De får et kort indblik i, hvad enevælden betyder og hvilken magt, enevældige konger havde. Eleverne kan lytte til en forklaring om overgangen fra enevælde til demokrati.

Punktet skal give eleverne en kort indsigt i, hvilken styreform og hvilke forhold Danmark havde, inden Junigrundloven blev indført i 1849. Eleverne får viden om, at Danmark blev et arvekongedømme under enevælden, og hertil perspektiveres der til deres nutid og tronfølgen i dag.

Eleverne får stillet en elevopgave, hvor eleverne skal farvelægge et billede af den enevældige kong Christian VII, hertil skal de bruge elevark 1, som skal printes til dem. Eleverne kan se billedet af Christian VII under spottet. På elevark 1 får eleverne oplysninger om enkelte elementer på billedet, som viser enevældens magt og status. Derudover skal eleverne reflektere over, hvordan de kunne vise magt i et portræt. De skal forestille sig, at de har al magten i Danmark, som en enevældig konge. Hvordan ville de male et portræt af dem selv? De skal tale sammen to og to. Gennem opgaverne får eleverne en forståelse for, hvordan den enevældige magt bliver afbilledet på maleriet.

Elevopgave: Farvelæg enevælden

Eleverne skal farvelægge de nummererede områder efter den farve tallet repræsenterer. Områder, der ikke er nummeret, kan frit farvelægges ud fra elevens fri fantasi eller ud fra billedet af portrættet, de kan se på den digitale platform. Til hver farve er der en et lille faktaboks om enevælden og magtens symboler.

Eleverne skal bruge elevark 1 til opgaven.

- Eleverne farvelægger tegning af Christian 7.

- Eleverne taler sammen to og to om, hvordan de ville portrættere sig selv, hvis de havde al magten i Danmark, som en enevældig konge
- Eleverne får viden om, hvordan enevælden blev portrætteret før grundlovens indførelse i 1849. Eleverne reflekterer over, hvad magt er, og hvordan de ser magt i et portræt.

Yderligere information

Tronfølgen i dag: I Junigrundloven 1849 var kongemagten stadig arvelig til ældste søn af kongen. I Grundloven 1953 blev det vedtaget, at hvis kongen ingen sønner havde, kunne tronen gå til den ældste datter. Det var under Frederik IX, at dette blev ændret. Han havde tre døtre men ingen sønner. Dermed blev Margrethe II til dronning efter sin far Frederik IX. I 2009 blev det bestemt ved Folketinget og ved folkeafstemning, at det altid er førstefødte person af regenten, der arver kongemagten. Det er uanset køn altid førstefødte, der vil være den næste til tronen. Dronning Margrethe valgte i 2024 at abdicere efter 52 år som regent. Dette betød at hendes førstefødte søn Frederik blev udråbt til Kong Frederik X 14. januar 2024.

Orla Lehmann

Hotspot: Orla Lehmann

Litteratur

- Jensen, Grethe. Orla Lehmann. På Den Store Danske. Lex.dk. 2023. Hentet d. 13. maj. https://denstoredanske.lex.dk/Orla_Lehmann
- Krogsgaard, Ole. Orla Lehmann, 1810-1870. På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2012. Hentet d. 13. maj 2024 <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/orla-lehmann-1810-1870>.
- Lehmann, Orla. Falstertalen 30. januar 1841. Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2012. Hentet d. 13. maj 2024 <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/orla-lehmann-falstertalen-30-januar-1841>
- Brinckmann, Henning. Et. al. Demokrati og ligestilling. I: Historie 7. Gyldendal. 2010

Information

I dette punkt får eleverne viden om den politiske frontperson i perioden, Orla Lehmann. Eleverne lærer om ham gennem et lydspor, hvor det er skrevet som om, Orla Lehmann snakker til dem direkte. Eleverne får indsigt i, hvem Lehmann var og nogle af de politiske holdninger, han havde. De får også viden om, hvad Lehmann talte og kæmpede for i løbet af 1840'erne og frem til Junigrundloven. Eleverne får en forståelse for censuren under enevælden, da de lærer om, at Lehmann blev straffet for at opildne til had og modstand mod enevælden og fik tre måneders fængsel som straf. Dog gør denne fængsling ham nærmest til en martyr, som opildner folket og giver ham større støtte og slagkraft til at kæmpe videre for en fri forfatning – en grundlov i Danmark.

Gennem punktet bliver eleverne også gjort opmærksom på Lehmanns politiske holdning til, hvem der egentlig skulle have del i en ny fordeling af magt. Han mente bestemt ikke, at hele folket havde ret til medbestemmelse. Han er mere elitær i sin holdning, nemlig at det er veluddannede, intelligente og velhavende mænd, der skulle have del i magten – ikke kvinder og underklassen.

Yderligere information

Lehmann havde en central rolle i indførelsen og udarbejdelsen af Grundloven 1849. Den 21. marts 1948 fik Frederik VII, som på det tidspunkt var konge, en henvendelse fra en større politisk flok om, at han burde afsætte den nuværende regering og gå med til at afvikle enevælden og udvikle en ny fri forfatning – som var begyndelsen på et demokratisk styre.

Kongen accepterede og havde faktisk allerede tidligere på dagen afsat den gamle regering. Herefter blev der nedsat en midlertidig regering, indtil der kunne blive udarbejdet en ny forfatning. Dette blev kaldt Martsministeriet, og her fik Lehmann en ministerpost. Det er i Martsministeriet, at de startede arbejdet med en ny grundlov. Lehmann får derfor indflydelse på udarbejdelsen af den første danske grundlov – Junigrundloven 1849.

Lydsporet er skrevet, som om det er Orla Lehmann, der taler til lytteren. Dog vil vi pointere, at dette ikke er citater fra Orla Lehmann, men blot faglige informationer skrevet, som om det er udtales af Lehmann. Informationerne er fagligt funderet i fagtekster, som der er henvist til i litteraturhenvisningerne.

Kongens magt

Hotspot: Fodspor forrest i billedet

Litteratur

- Departementstidende. Danmarks Riges Grundlov, 5. juni 1849 (Junigrundloven). På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2012. Hentet d. 13. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/danmarks-riges-grundlov-af-5-juni-1849-junigrundloven>
- Engelst Nørgaard, Anne. Valget til Den Grundlovgivende Rigsforsamling, 5. oktober 1848. På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2021. Hentet d. 13. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/valget-til-den-grundlovgivende-rigsforsamling-5-oktober-1848>
- Brinckmann, Henning. Et. al. Demokrati og ligestilling. I: Historie 7. Gyldendal. 2010
- Fog, Henrik. udg. Junigrundloven – Danmarks Riges Grundlov af 5. juni 1849. 1883

Information

I dette punkt får eleverne indsigt i kongens magt efter Junigrundloven 1849. Eleverne kan lytte til et lydspor og blive klogere på kongens magt efter 1849. Med en fri forfatning (grundlov) i Danmark blev kongens magt til indskrænket monarki – han var nu meget mindre magtfuld. Dermed havde kongen ikke nogen selvstændig magt, men alle beslutninger var nu underlagt regeringen. Eleverne kan desuden se et billede af Frederik VII, som skrev under på at afslutte enevælden og indføre demokrati i Danmark.

Eleverne får indsigt i, at kongen faktisk havde lidt magt til nedsættelsen af den grundlovgivende rigsforsamling i 1849, idet han udpegede 25 % af forsamlingens medlemmer. Forsamlingen bestod af 152 medlemmer, heraf var 114 folkevalgt gennem afstemning og 38 udvalgt af kongen. Han fik derfor stadig en stor indflydelse på, hvem der sad i regeringen efter hans indskrænkede monarki.

Eleverne får viden om ændringer i samfundsstruktur og bevidsthed om magtændring, som skete efter indførelsen af grundloven 1849.

Elevopgave: Gemte bogstaver

Eleverne svarer på spørgsmålene og skriver deres svar i kasserne.

Eleverne skal bruge elevark 2 til opgaven.

- Eleverne svarer på spørgsmål og skriver i kasserne
- Eleverne finder løsningen på det skjulte ord ud fra de små tal i kasserne
- Ved hver besvarelse er der en kasse med et tal. Skriv bogstaverne i rigtige rækkefølge i nederste kasse og find løsningen til sidst

Find svar på elevark 2 bagerst i lærervejledningen.

Svar er skrevet i svarark
bagerst i lærervejledning

Frygten for revolution

Hotspot: Vinduet

Litteratur

- Folketinget. u.å. Grundlovens og folkestyrets udvikling: Junigrundloven 1849 – demokratiet indføres. Hentet d. 13. maj 2024. <https://www.ft.dk/da/folkestyret/grundloven-og-folkestyret/grundlovens-og-folkestyrets-udvikling>
- Møller Jørgensen, Claus. Revolution, grundlov, forfatningskamp og massepolitik. På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2020. Hentet d. 13. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/perioder/fra-enevaeldig-helstat-til-nationalstat-1814-1914/revolution-grundlov-forfatningskamp-og-massepolitik>
- Departementstidende. Danmarks Riges Grundlov, 5. juni 1849 (Junigrundloven). På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2012. Hentet d. 13. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/danmarks-riges-grundlov-af-5-juni-1849-junigrundloven>

Information

I dette punkt får eleverne en forståelse for, hvorfor kongen gik med til at indføre en grundlov til befolkningen uden kamp. Eleverne kan læse en tekst, hvor de får indsigt i, at revolutionerne, der var udbrudt omkring i Europa, havde betydning for, hvorfor kongen imødekom befolkningens ønske om en fri forfatning. De kan også lytte til lydsporet, som simulerer råb og støj fra optøjer og revolution. Grundlovens indførelse skal ses i sammenhæng af revolutionerne i Europa, fordi de udgjorde en frygt for eventuelle lignende uroligheder i Danmark. Der var allerede begyndt at være uroligheder i forbindelse med uenigheder omkring Slesvig og Holsten. Her gik urolighederne på, at Slesvig og Holsten ønskede at være en selvstændig stat, men andre i Danmark ønskede Slesvig som Danmarks grænse, hvor Slesvig skulle indgå i en ny fri forfatning og Holsten skulle udelukkes.

På samme tid var den danske kong Christian 8. død og hans søn, Frederik 7. havde overtaget som konge. I lyset af alt dette, kongeskifte, europæiske uroligheder og opstand i Slesvig-Holsten valgte kongen fredeligt at gå med til et systemskifte, der afsluttede den enevældige periode og indførte landets første grundlov og starten på demokrati i Danmark.

Eleverne kan lytte til lydsporet, som simulerer oprør og demonstration udenfor vinduet. Dog skal dette ikke forstås som, at der var oprør ude foran Christiansborg, men blot simulere frygten for et oprør, som beskrives i teksten.

Kvindernes stemmeret 1915

Hotspot: Kvinderne på balkonen

Litteratur

- Brinckmann, Henning. Et. al. Demokrati og ligestilling. I: Historie 7. Gyldendal. 2010
- Elmegaard Bladt, Lene. Kampen for kvinders valgret, 1871-1915. På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2012. Hentet d. 14. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/kampen-for-kvindes-valgret-1871-1915>
- Olesen, Bodil. Kvindelig Valgret 1849-1915. På Danmarkshistorien. Aarhus Universitet. 2017. Hentet d. 14. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/kvindelig-valgret-1849-1915>
- Elmegaard Bladt, Lene. Carl Ploug, 1813-1894. På Danmarkshistorien. Aarhus Universitet. 2011. Hentet d. 14. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/carl-ploug-1813-1894>
- Nationalmuseet Undervisning. u.å. Kvinders rolle i samfundet. På Natmus.dk. Nationalmuseet. Hentet 14. maj 2024. <https://natmus.dk/museer-og-slott/nationalmuseet/undervisning-paa-nationalmuseet/undervisningsmaterialer/grundskolen/historien-om-danmark/guldalderen/kvindes-rolle-i-samfundet/>
- Elkjær Sørensen, Astrid. MYTE: Var Nina Bang verdens første kvindelige minister. På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2023. Hentet 14. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/myte-var-nina-bang-verdens-foerste-kvindelige-minister>
- Lous, Eva. Nina Bang, 1866-1928. På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2011. Hentet d. 14. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/nina-bang-1866-1928>

Information

I dette punkt får eleverne indsigt i kvindernes rolle i perioden omkring Junigrundloven samt efterfølgende. Eleverne kan lytte til lydsporet og høre om, at kvinderne ikke havde samme rettigheder som mændene, og at der faktisk gik 66 år, før de fik stemmeret. De får en forståelse for, at kvinderne forsøgte at kæmpe for deres rettigheder, men at det ikke var en lige og nem vej. De hører om nogle af de fordomme og holdninger, der var imod kvindernes deltagelse i politisk arbejde, som gik på, at kvinder var for følelsesladede til at kunne tage logiske og rationelle beslutninger. To forfatterinder tager dog markante skridt i retningen af at sætte lys på den uretfærdighed og ulighed, der er mellem kønnene. Thomasine Gyllembourg og Mathilde Fibiger udtrykker deres holdninger gennem litteratur. Eleverne kan åbne et billede af Mathilde Fibiger. Eleverne stilles elevopgaver, hvor de skal gøre sig overvejelser om mænd og kvinders ligestilling. De skal snakke i par om de synes, det var i orden, at kvinder ikke havde stemmeret i 1849 og reflektere over, om mænd og kvinder kan det samme.

Eleverne reflekterer over ulighed mellem kønnene gennem spørgsmålene. Eleverne skal også udfylde et skema på elevark 2.

Eleverne får kendskab til, hvordan kvindernes rolle har ændret sig fra 1849 og indførelsen af grundloven og perspektivere frem til kvinders rolle og rettigheder i dag. De reflekterer over ulighed mellem kønnene gennem historien og får viden om kvindernes stemmeret i 1915.

Elevopgave: Før og nu

Eleverne skal udfylde de tomme felter i skemaet og fortælle, hvad der har ændret sig fra 1849 og frem til i dag. De forskellige punkter omhandler kvindens rolle i samfundet. Eleverne skal forklare, hvordan kvindens rolle har ændret sig fra 1849 og frem til i dag.

Svar er skrevet i svarark
bagerst i lærervejledning

Eleverne skal bruge elevark 3, som skal printes og udleveres til dem.

- Eleverne udfylder skemaet
- Eleverne taler sammen to og to om deres svar
- Eleven kan relatere til ændringerne i kvindens rolle over tid og til sin egen tid

Find svarark på elevark 3 bagerst i lærervejledningen.

Lydsporet lyder som om, det er en af kvinderne på maleriet, der taler til eleverne. Det skal pointeres, at det ikke er et citat af nogen, men blot faglige informationer skrevet, som om det var en af kvinderne på maleriet, der fortæller om det.

Politiske grupper

Eleverne skal bruge elevark 5 til opgaverne om de politiske grupper.

Gennem punkterne, der indeholder beskrivelser af de politiske partier omkring Grundloven 1849, foregives der, at det er politiske personer fra partierne og fra maleriet, der taler til eleverne. Dog gør vi opmærksom på, at lydsporet er udviklet ud fra faglig information om parti og politisk person, men det er ikke citater fra de enkelte personer.

Venstrefløjen – Bondevennerne

Hotspot: Balthazar Christensen

Litteratur

- Engelst Nørgaard, Anne. Junigrundloven 1849 og demokratiet. På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2014. Hentet d. 23. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/junigrundloven-1849-og-demokratiet>
- Bjørn, Claus. Balthazar Christensen. På Den Store Danske. Lex.dk. 2020. Hentet d. 14. maj 2024. https://denstoredanske.lex.dk/Balthazar_Christensen
- Brinckmann, Henning. Et. al. Demokrati og ligestilling. I: Historie 7. Gyldendal. 2010

Information

I dette punkt får eleverne indsigt i den venstreorienterede politiske gruppe i 1849. De kan lytte til Balthazar Christensen, der skal forestille at tale til eleverne om Bondevennernes politiske holdninger. Eleverne lærer, at Bondevennerne kæmpede for større repræsentation af folket ved stemmeret. Gruppen synes nemlig, at stemmeretten skulle blive endnu mere demokratisk. Dog mente de ikke, at kvinder eller tjenestefolk skulle have del i den demokratiske stemmeret. Eleverne kan åbne et billede, hvor de kan se en tegning af Balthazar Christensen.

Elevopgave: Placér på pilen

Eleverne skal placere den politiske gruppe på pilen ud fra gruppens politiske holdning til stemmeret.

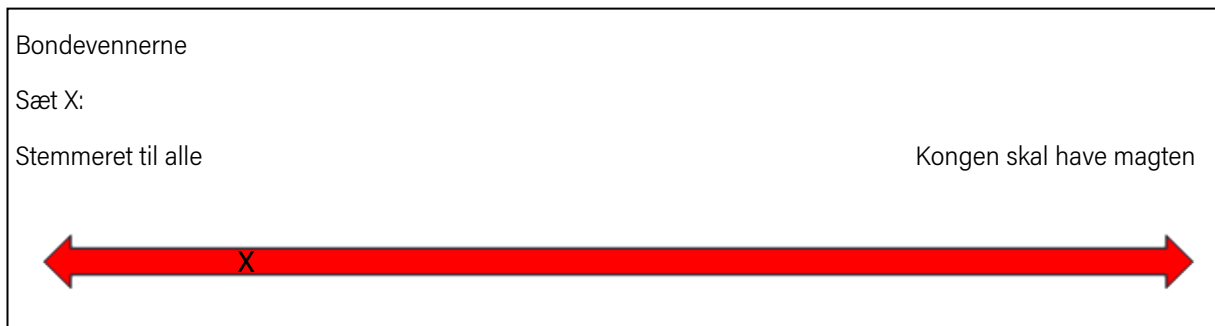
Eleverne skal bruge elevark 5 til opgaven.

Svar er skrevet med *kursiv*

- Eleverne sætter et kryds på pilen, hvor de mener Bondevennerne passer ud fra gruppens holdning
- Eleverne skal bruge viden om gruppens politisk orientering fra lydsporet til at placere venstrefløjens politiske gruppe Bondevennerne på pilen

Svar til spørgsmål:

Krydset skal ikke stå præcist, som svaret her, men de skal komme frem til, at gruppen er placeret mest til venstre på pilen. Bondevennerne ville have en bred stemmeret – dog ønskede de ikke stemmeret til kvinder og tjenestefolk. Eleverne snakker sammen i par om, hvor de synes gruppen placerer sig på pilen.

Eleverne får gennem opgaven forståelse for, at Bondevennernes politiske gruppe ligger længere på den venstre side end de andre grupper.

De Nationalliberale

Hotspot: D.G. Monrad

Litteratur

- Bjørn, Claus. D.G. Monrad. På Den Store Danske. Lex.dk. 2022. Hentet d. 14. maj 2024. https://denstoredanske.lex.dk/D.G._Monrad
- Engelst Nørgaard, Anne. Junigrundloven 1849 og demokratiet. På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2014. Hentet d. 23. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/junigrundloven-1849-og-demokratiet>
- Brinckmann, Henning. Et. al. Demokrati og ligestilling. I: Historie 7. Gyldendal. 2010

Information

I dette punkt får eleverne viden om det nationalliberale parti og politik. Eleverne skal lytte til lydsporet, som skal forestille at være D.G. Monrad, der fortæller om de nationalliberale. Eleverne lærer om, at partiet i høj grad spillede en rolle i kampen mod enevælden, og at både Lehmann og Monrad var med til at skrive første udkast til grundloven 1849. Eleverne får også indsigt i, at maleriet af Den Grundlovgivende Rigsforsamling, som er motivet for det digitale univers eleverne arbejder i, var bestilt og malet af nationalliberale personer. Eleverne skal efterfølgende prøve at afgøre, hvor på pilen den nationalliberale gruppe vil stå i forhold til deres holdning til stemmeret.

Elevopgave: Placér på pilen

Eleverne skal placere den politiske gruppe på pilen ud fra gruppens politiske holdning til stemmeret.

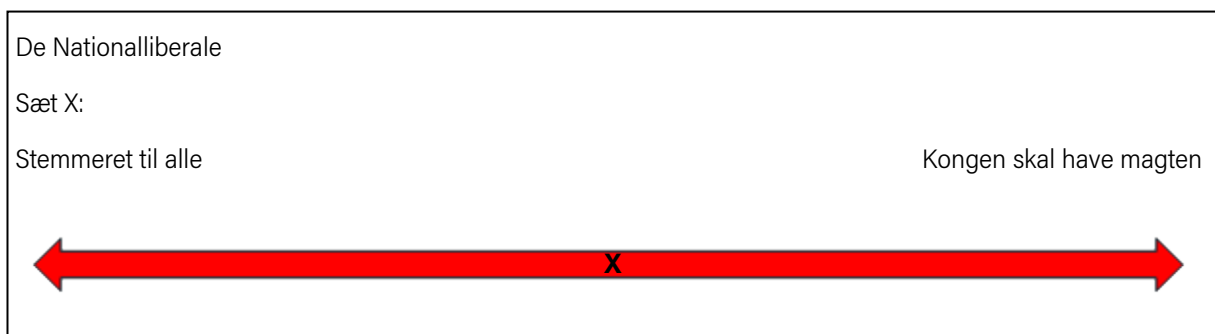

Svar er skrevet med *kursiv*

Eleverne skal bruge elevark 5 til opgaven.

- Eleverne sætter et kryds på pilen, hvor de mener de Nationalliberale passer ud fra gruppens holdning
- Eleverne skal bruge viden om gruppens politisk orientering fra lydsporet til at placere de Nationalliberale på pilen

Svar til spørgsmål:

De nationalliberale var den gruppe, som lå mellem den højre og den venstre gruppe. De ville have demokrati og væk fra enevælden, men de ønskede ikke en for bred stemmeret. Eleverne skal finde frem til, at de ligger mellem de to andre partier. Det kan være en hjælp, at eleverne har hørt om de andre partier inden de sætter krydset.

Eleverne snakker sammen i par om, hvor de synes gruppen placerer sig på pilen. Eleverne får gennem opgaven forståelse for, at den nationalliberale gruppe ligger mellem Bondevennerne og de Konservative.

Højrefløjen – De Konservative

Hotspot: A.S. Ørsted

Litteratur

- Tamm, Ditlev. A.S. Ørsted. På Den Store Danske. Lex.dk. 2022. Hentet d. 14. maj 2024. https://denstoredanske.lex.dk/A.S._Ørsted
- Engelst Nørgaard, Anne. Junigrundloven 1849 og demokratiet. På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2014. Hentet d. 23. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/junigrundloven-1849-og-demokratiet>
- Brinckmann, Henning. Et. al. Demokrati og ligestilling. I: Historie 7. Gyldendal. 2010

Information

I dette punkt får eleverne viden om højrefløjens politiske overbevisning. Her hører de et lydspor, hvor A. S. Ørsted fortæller om den højreorienterede gruppe – de Konservative. Eleverne lærer, at flere fra de konservative var godsejere og støtterne af enevælden. Eleverne får indsigt i, at gruppen ikke var særlig begejstret for indførelsen af Grundloven, da de mente, at demokrati førte til kaos og anarki. Eleverne finder også ud af, at partiet på ingen måde ønskede bredere stemmeret i Danmark. Eleverne kan desuden åbne et billede af A.S. Ørsted.

Eleverne skal efterfølgende prøve at afgøre, hvor på parameteret den konservative gruppe vil stå i forhold til deres holdning til stemmeret.

Elevopgave: Placér på pilen

Eleverne skal placere den politiske gruppe på pilen ud fra gruppens politiske holdning til stemmeret.

Svar er skrevet med *kursiv*

Eleverne skal bruge elevark 5 til opgaven.

- Eleverne sætter et kryds på pilen, hvor de mener de konservative passer ud fra gruppens holdning
- Eleverne skal bruge viden om gruppens politisk orientering fra lydsporet til at placere højrefløjens konservative på pilen.

Svar til spørgsmål:

De Konservative	
Sæt X:	
Stemmeret til alle	Kongen skal have magten

De konservative var ikke meget for den demokratiske udvikling. De havde flere politikere, der var støtter af enevælden og ønskede bestemt ikke bred stemmeret til folket. Eleverne skal komme frem til, at gruppen ligger mest til højre på pilen. Eleverne snakker sammen i par om, hvor de synes, gruppen placerer sig på pilen.

Eleverne får gennem opgaven forståelse for, at den konservative gruppe ligger længere på den højre side end de andre grupper.

N.F.S. Grundtvig

Hotspot: N.F.S. Grundtvig

Litteratur

- Thodberg, Christian. N.F.S. Grundtvig. På Den Store Danske. Lex.dk. 2023. Hentet d. 14. maj 2024. https://denstoredanske.lex.dk/N.F.S._Grundtvig
- Nygaard, Bertel. Nicolai Frederik Severin Grundtvig, 1783-1872. På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2014. Hentet d. 14. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/nicolai-frederik-severin-grundtvig-1783-1872>
- Eller, Povl. Grundtvig og Danmark. Udstillingskatalog fra Det Nationalhistorisk Museum på Frederiksborg. 1983
- Eller, Povl. Grundtvig på Grundlovsbilledet. Særtryk af Kulturminder. 1973

Information

I dette punkt får eleverne faglig viden om N.F.S. Grundtvig. Gennem lydspor og tekst får de en forståelse for, hvilken person han var, og hvad han kæmpede for gennem sin karriere. Grundtvig kæmpede for den danske folkelighed og kristendom. Grundtvig gik op i frihed til folket gennem fri folkeoplysning til voksne, som resulterede i oprettelsen af de grundtvigianske friskoler og højskoler. Eleverne får gennem punktet indsigt i Grundtvigs tanker om mere lighed mellem kønnene. Dette skal dog ikke misforstås som, at han havde moderne tanker om kønsrollerne, som vi har i dag. Så langt fremme var hans tanker ikke. Men han var imod kvindeundertrykkelse, og for ham var det en selvfølge at skolerne, han var med til at oprette, skulle være åbne for mænd og kvinder.

Eleverne får også reflekteret over Grundtvigs placering i maleriet af Den Grundlovgivende Rigsforsamling. Han sidder nemlig på en plads, der giver ham opmærksomhed i billedet. Han sidder faktisk i forsvindingspunktet, hvor alle linjer samler sig i maleriet. Faktisk er punktet lige over hans hoved, som en glorie. Eleverne får viden om, at Grundtvig ikke var på de første skitser af maleriet, men blev tegnet ind senere på det endelige maleri.

Lydsporet er skrevet, som om det er Grundtvig, der taler til lytteren. Dog vil vi pointere, at dette ikke er citater fra Grundtvig, men blot faglige informationer, skrevet som om det er udtales af Grundtvig. Informationerne er fagligt funderet i fagtekster, som er henvist til i litteraturhenviisningerne

Alfred Hage (bestilleren)

Hotspot: Alfred Hage

Litteratur

- Glarbo. En Brevveksling mellem maleren Constantin Hansen og Orla Lehmann. Fischers Forlag. 1942
- Schlosser Schmidt, Sally. Constantin Hansen: Den Grundlovgivende Rigsforsamling (maleri), 1860-64. På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2021. Hentet d. 16. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/constantin-hansen-den-grundlovgivende-rigsforsamling-maleri-1860-64>
- Schlosser Schmidt, Sally. Constantin Hansens politiske motiv. Kulturstudier, 11(2), 92-121. Hentet d. 16. maj 2024. <https://doi.org/10.7146/ks.v11i2.123353>

Information

I dette punkt får eleverne indsigt i bestillingen og bestilleren af maleriet af "Den Grundlovgivende Rigsforsamling". Manden, der bestilte maleriet, hed Alfred Hage. Eleverne kan lytte til lydsporet og læse om Alfred Hage og hans bestilling af værket. Kunstneren Constantin Hansen fik 4000 Rigsdaler for

arbejdet. Rigsdaler var den gamle valuta, man brugte på den tid i Danmark. Det var dog Orla Lehmann, der oprindeligt havde idéen til bestillingen af værket.

Elevere får en forståelse for tendens i maleriet. Værket fremhæver den nationalliberale politiske gruppe, da mange af mændene fra gruppen er i fokus foran i værket. De hører om, at grunden til det fokus kan være fordi både bestiller og maler var fra den samme politiske gruppe. Derfor kan man sige, at maleriet ikke er en historisk korrekt skildring af det første møde med Den Grundlovgivende Rigsforsamling, men er et billede af begivenheden, hvor de nationalliberale bliver stærkt fremhævet. Dermed har billedet en stor tendens og kan ikke bruges som et historisk korrekt maleri. Som kunsthistorikeren Emil Hannover sagde om maleriet: "Et partibillede, malet af en partimand for partiet." Så det hælder mere mod at være et billede af det nationalliberale parti i kontekst med den grundlovgivende rigsforsamling frem for at vise den grundlovgivende rigsforsamling. Eleverne får til sidst viden om værkets brug af Alfred Hage, efter han fik det i 1864, samt hvad der er sket med det efter Hages død. Eleverne kan desuden åbne et billede af en tegning af Alfred Hage.

Eleverne stilles en elevopgave, hvor de skal arbejde med tendensen i maleriet. De svarer på spørgsmål, som giver dem en større forståelse for autenticiteten og tendens i maleriet. Eleverne skal svare på nogle kildekritiske spørgsmål – der er hjælpespørgsmål, så de lettere kan svare. Det giver eleverne en indsigt i en kildekritisk læsning af et historisk maleri.

Elevopgave: Kildekritik

Eleverne besvarer spørgsmålene sammen to og to. Kilden, de skal analysere, er det store maleri af Den Grundlovgivende Forsamling – det billede, som den digitale platform arbejder i. Spørgsmålene tager afsæt i kildekritiske analysepunkter.

Svar og overvejelser er skrevet med *kursiv*

Eleverne kan se spørgsmålene i den digitale platform.

- Eleverne undersøger det store maleri af Den Grundlovgivende Rigsforsamling som en kilde
- Eleverne svarer på spørgsmål om kildens tendens to og to

Svar til spørgsmål:

Hvad er det for en kilde?

- En film, et fotografi, et maleri, en bog, en tegning?

Kilden er et maleri (evt. et historiemaleri)

Hvornår er kilden blevet bestilt?

Maleriet er blevet bestilt i 1859.

Hvem har bestilt kilden?

Maleriet er bestilt af Alfred Hage. Han var nationalliberal.

Hvem har fremstillet kilden?

- Hvem er maleren?

Maleriet er malet af C. C. Constantin Hansen, som også var nationalliberal.

Hvad fortæller kilden om?

- Hvad kan man se?

- Fortæller det om noget bestemt? En person? En konge? En begivenhed?

Kilden fortæller om en historisk begivenhed – Det 1. møde med Den Grundlovgivende Rigsforsamling d. 13. oktober i 1848. Maleriet skal vise forsamlingen, der var med til at skabe og indføre Danmarks første grundlov. Det fortæller om en begivenhed, som er sket 11 år før det blev bestilt.

Kan man stole på kilden?

- Er der noget man skal være særlig opmærksom på?

Eleverne skal reflektere over, hvad betydning det har, når maleriet er bestilt og malet af nationalliberale mænd. Giver det et sandt blik på begivenheden eller gør det at man skal tage forbehold for fortolkningen.

Har det betydning, at maleriet er bestemt og malet af nationalliberale?

Maleriet er malet C. C. Constantin Hansen, som var nationalliberal. Maleriet er ligeledes bestilt af Alfred Hage, som også var nationalliberal. Vi kan se, at de nationalliberale er blevet fremhævet i maleriet, og de andre politiske grupper har ikke lige så meget fokus og plads. Så selvom maleriet viser en historisk begivenhed af det første møde, som Den Grundlovgivende Rigsforsamling holdt 23. oktober 1848, skildrer det ikke den historisk korrekte begivenhed. Man kan ikke stole på maleriets fortolkning af mødet, fordi bestiller og maler begge er fra de nationalliberale. De har derfor en hensigt og et ønske at fremhæve de nationalliberale politikere, og viser at deres plads var stærkere og mere central i mødet end de andre. Maleriet er heller ikke realistisk, da der er personer, som ikke var til stede til det første møde i den grundlovgivende rigsforsamling.

Man kan godt bruge maleriet som kilde, men man skal være særligt opmærksom på, at det fremhæver de nationalliberale. Derfor skal man ikke tænke, at det er et historisk korrekt billede af mødet og forsamlingen. Det er mere et billede på, hvordan de nationalliberale gerne vil portrætteres i forsamlingen.

Constantin Hansen

Hotspot: Constantin Hansen

Litteratur

- Glarbo. En Brevveksling mellem maleren Constantin Hansen og Orla Lehmann. Fischers Forlag. 1942
- Jørnæs & Miss. Constantin Hansen. Thorvaldsens Museum og Aarhus Kunstmuseum. 1991
- Schlosser Schmidt, Sally. Constantin Hansen: Den Grundlovgivende Rigsforsamling (maleri), 1860-64. På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2021. Hentet d. 16. maj 2024.
<https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/constantin-hansen-den-grundlovgivende-rigsforsamling-maleri-1860-64>
- Schlosser Schmidt, Sally. Constantin Hansens politiske motiv. *Kulturstudier*, 11(2), 92-121. Hentet d. 16. maj 2024. <https://doi.org/10.7146/ks.v11i2.123353>
- Vammen, Hans. Den Tomme Stat – Angst og ansvar i dansk politik 1848-1864. Museum Tusulanum Press. 2011
- Olsen, K.R. ,Frederiksen, P. & Søndberg, O. Historisk billedanalyse. I *Grundbog til Danmarkshistorien (Læreplan 2010)*. 2024. Systime.
<https://danmarkshistorien.systime.dk/?id=240>

Information

I dette punkt får eleverne information om, hvem maleren til billedet af Den Grundlovgivende Rigsforsamling. Maleren hed Constantin Hansen, og eleverne kan lytte til lydsporet og høre ham fortælle om sit arbejde med maleriet, som danner grundlag for den digitale platform – Den Grundlovgivende Rigsforsamlings første møde i Rigsdagssalen på Christiansborg Slot i 1848. Eleverne får også en forståelse for Constantin Hansens tendens i sit arbejde og maleriet, eftersom han var politisk engageret i nationalliberalistisk politik. Desuden var maleriet bestilt af en nationalliberalist, hvilket igen gør, at arbejdet med maleriet er meget politisk farvet. Eleverne får indsigt i hans tanker om perspektiv og synsvinkel til maleriet samt hans utilfredshed angående betalingen for sit arbejde.

Eleverne får en bedre forståelse for arbejdet med det store maleri af Den Grundlovgivende Rigsforsamling, og de får mulighed for at reflektere over den tendens, der ligger i arbejdet med beretninger om historiske begivenheder; Hvordan en afsender altid vil være farvet af sin baggrund, omstændigheder og holdninger.

Elevopgave: Billedanalyse

Eleverne laver en billedanalyse af det store maleri af Den Grundlovgivende Rigsforsamling, som danner rammen for den digitale platform. Det er en større opgave, hvor de skal tage sig tid til at overveje og reflektere over deres svar. Til denne elevopgave får eleverne bedst mulighed for at fordybe sig i deres svar, hvis de har arbejdet med mange af hotspotsne i platformen. Derfor vil vi anbefale, at eleverne først laver billedanalysen, efter de har fået arbejdet med mange af opgaverne fra den digitale platform.

Svar og overvejelser er skrevet med *kursiv*

Eleverne kan se spørgsmål til analysen på den digitale platform og bruge elevark 4.

- Eleverne svarer på spørgsmål og elevark sammen to og to
- De kan finde hjælp til svarende i alle platformens tekster, lydspor og elevopgaver

Svar til spørgsmålene:

Hvad viser billedet?

- Hvad er der på billedet? Hvad kan du se?
- Hvad sker der på billedet?

Maleriet skal vise det første møde i Den Grundlovgivende Rigsforsamling i Rigsdalssalen på Christiansborg Slot i 1848. Man kan se en masse mænd, som står rundt i salen. Nogen snakker med hinanden, andre kigger ned eller rundt på andre mænd. Bagerst oppe på balkonen kan man se en række kvinder sidde og overvære mødet. Der er en form for afventende stemning, som om alle mændene står og venter på noget. Det afspejler lidt den stemning, som det måske har været til mødet, hvor kongen har gået med til at stoppe enevælden, og nu venter samfundet på et nyt skridt, et demokratisk skridt.

Eleverne skal ikke komme frem til alt i lærervejledning, men de skal kigge på maleriet og forklare, hvad de ser og hvad de måske har hørt, billedet skal ligne – en historisk begivenhed.

Hvilke farver ser i på maleriet?

Eleverne skal selv vurdere, hvilke farver de kan se på maleriet. Der er sort, hvid, grå, rød, blå, grøn. Det er eleverne der skal udforske maleriet, og finde farver, de ser.

Hvad fortæller billedet om den tid det er malet?

- Er der mange mænd på billedet? Hvad siger det om tiden?
- Hvor er kvinderne? Hvad siger det om kvinder i den tid?

Eleverne kan se, at der er mange mænd på billedet, som står nede i salen i officielt, pænt tøj. Og kvinderne sidder oppe på balkonerne, og er ikke rigtig en del af det møde, som billedet viser. Derfor kan eleverne se, at billedet fortæller lidt om, hvordan rollerne var fordelt for mænd og kvinder i samfundet. Mændene var med til mødet, med til at bestemme og med til at skabe demokrati i Danmark. Kvinderne kan kun kigge på, da de ikke har lov til at deltage i møde og være med til at bestemme i landet. Billedet er derfor med til at afspejle tiden, hvor det er malet – i 1850'erne, hvor kønsrollerne er meget opdelt. Kvinder kigger på, og mændene bestemmer og arbejder.

Svar på elevark 4:

Eleverne skal vurdere, hvor de mener maleriet passer ind. De skal sætte kryds på skalaen over, hvor de synes maleriet passer ud fra skalaen.

Der er ikke et rigtigt svar til skala-øvelserne. Eleverne skal selv vurdere og sætte deres kryds på pilen.

Efter billedanalysen kan I gennemgå elevernes svar og vurderinger i plenum, så eleverne øver sig i at begrunde, hvorfor de har svaret, som de har. Skalaøvelserne giver eleverne mulighed for selv at tage stilling til, hvad de mener, de kan se i billedets farver og udtryk og ved at begrunde deres svar

efterfølgende i plenum, giver det eleverne større forståelse for, hvad de har lagt vægt på i deres vurderinger af maleriet.

Gennem elevopgaven får eleverne kendskab til forskellige dele af en billedanalyse, hvor de blandt andet arbejder med vurderinger af maleriets farver, lys og udtryk.

Lydsporet er skrevet, som om det Constantin Hansen, der taler til lytteren. Dog vil vi pointere, at dette ikke er citater fra Constantin Hansen, men blot faglige informationer, skrevet som om det er udtales af Constantin Hansen. Informationerne er fagligt funderet i fagtekster, som er henvist til i litteraturhenvisningerne.

Ordjagt på kryds og tværs

Hotspot: Lysekrone

Elevopgave: Ordjagt på kryds og tværs

Eleverne skal løse en kryds-og-tværs. De løser den gennem ledetrådene, som står skrevet på arket. Ledetrådene tager udgangspunkt i platformens tekster, lydspor, billeder mv. Dette er den sidste opgave eleverne skal lave. Vi anbefaler at eleverne først laver den, når de har arbejdet igennem alle andre hotspots.

Eleverne skal bruge elevark 6 til denne opgave.

- Eleverne går på ordjagt i den digitale platform ud fra ledetrådene
- Eleverne kan finde alle svarene i platformen
- Eleverne går på opdagelse og finder svaret på alle ledetrådene

Find svarark på elevark 6 bagerst i lærervejledning.

Gennem opgaven får eleverne mulighed for at samle op på al undervisningsmaterialets informationer på en ny, aktiverende og legende måde.

Svar er skrevet i svarark
bagerst i lærervejledning

FREDERIKSBORG

Elevark 2

Elevopgave: Gemte bogstaver

- Svar på spørgsmålene og skriv svaret i kasserne
- Find løsningen på det skjulte ord

Hvem bestemte i enevældens tid?

K	O ₇	N	G	E	N
---	----------------	---	---	---	---

Hvilket køn bestod Rigsforsamlingen af?

M	Æ	N ₁₀	D
---	---	-----------------	---

Hvad hed gruppen som ses på billedet her?

D ₅	E	N
----------------	---	---

G	R	U ₃	N	D	L	O	V ₈	G	I	V	E	N	D	E
---	---	----------------	---	---	---	---	----------------	---	---	---	---	---	---	---

R	I	G	S	F	O	R	S	A	M	L ₆	I	N	G
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----------------	---	---	---

Hvad mistede kongen efter 1849?

M	A	G ₁	T
---	---	----------------	---

Hvem styrede landet med kongen efter 1849?

R ₂	E	G	E	R	I	N ₄	G	E	N
----------------	---	---	---	---	---	----------------	---	---	---

Hvad betyder demokrati?

F	O	L	K	E	S	T	Y	R	E ₉
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----------------

LØSNING:

G ₁	R ₂	U ₃	N ₄	D ₅	L ₆	O ₇	V ₈	E ₉	N ₁₀
----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	-----------------

Elevark 3

Elevopgave: Før og nu

- Lyt til lydsporet om kvindens rolle i 1849
- Udfyld de tomme felter i skemaet
- Hvordan har kvindens rolle ændret sig fra 1849 til nu?

1849	I dag
Kvinderne havde ikke stemmeret i 1849	<i>Kvinder fik stemmeret i 1915, sammen med fattige og tjenestefolk</i>
Kvinder må ikke bestemme i huset eller i landet	<i>Kvinder har lige rettigheder til at bestemme både i huset og ude i landet. Der er ingen som bestemmer over kvinden mere</i>
Kvinder blev set som svagere end mænd	<i>Kvinder bliver set mere ligeværdige som mænd. Der er også kvindelige politikere og ministre nu. I Danmark har vi en kvindelig statsminister i 2024.</i>

FREDERIKSBORG

Elevark 6

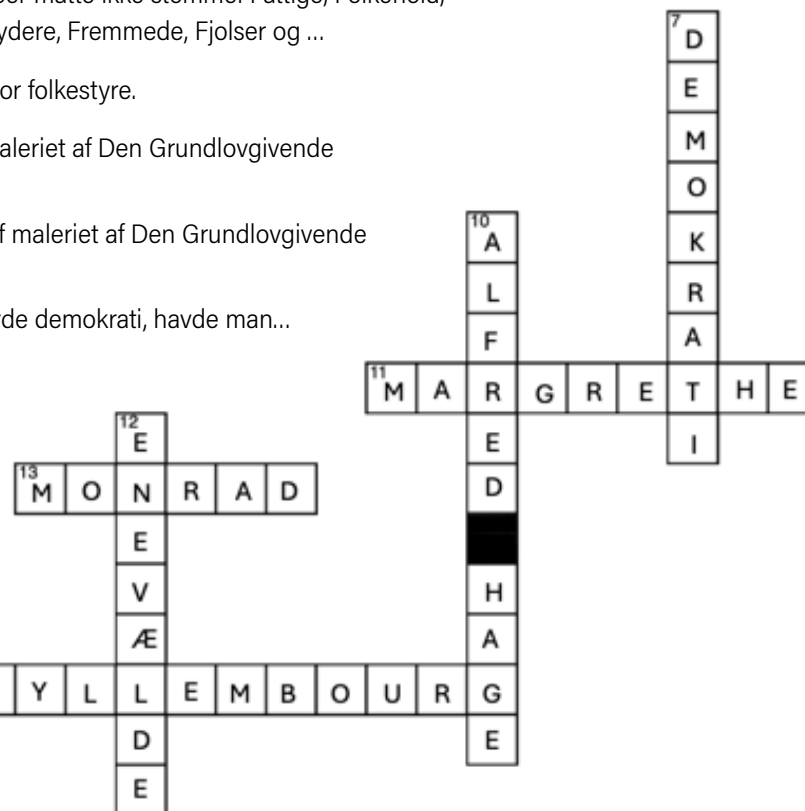

Vandret

2. Der udbrød kampe i Berlin, Wien og ...
5. ... bestemte i hjemmet i 1849.
9. Balthazar Christensen var medlem af denne gruppe.
11. Den første dronning som fik tronen efter sin far.
13. En af mændene som var med til at skrive den første grundlov.
14. Kvindelig forfatter som brugte et dæknavn i 1840'erne.
15. Danskerne stemmer om, hvem der skal bestemme til...

Lodret

1. I Danmark blev ... underskrevet d. 5. juni 1849.
3. Gruppen som ikke var glad for demokratiet eller grundloven i 1849.
4. Han kom i fængsel for at tale dårligt om kongen.
6. Disse 7 grupper måtte ikke stemme: Fattige, Folkehold, Fallenter, Forbrydere, Fremmede, Fjølser og ...
7. Et andet ord for folkestyre.
8. Maleren af maleriet af Den Grundlovgivende Rigsforsamling.
10. Bestilleren af maleriet af Den Grundlovgivende Rigsforsamling.
12. Før man havde demokrati, havde man...

Elevopgave: Kryds-og-tværs

- Gå på jagt efter svar og løs kryds-og-tværsen
- Brug ledetrådene til at finde de rigtige ord